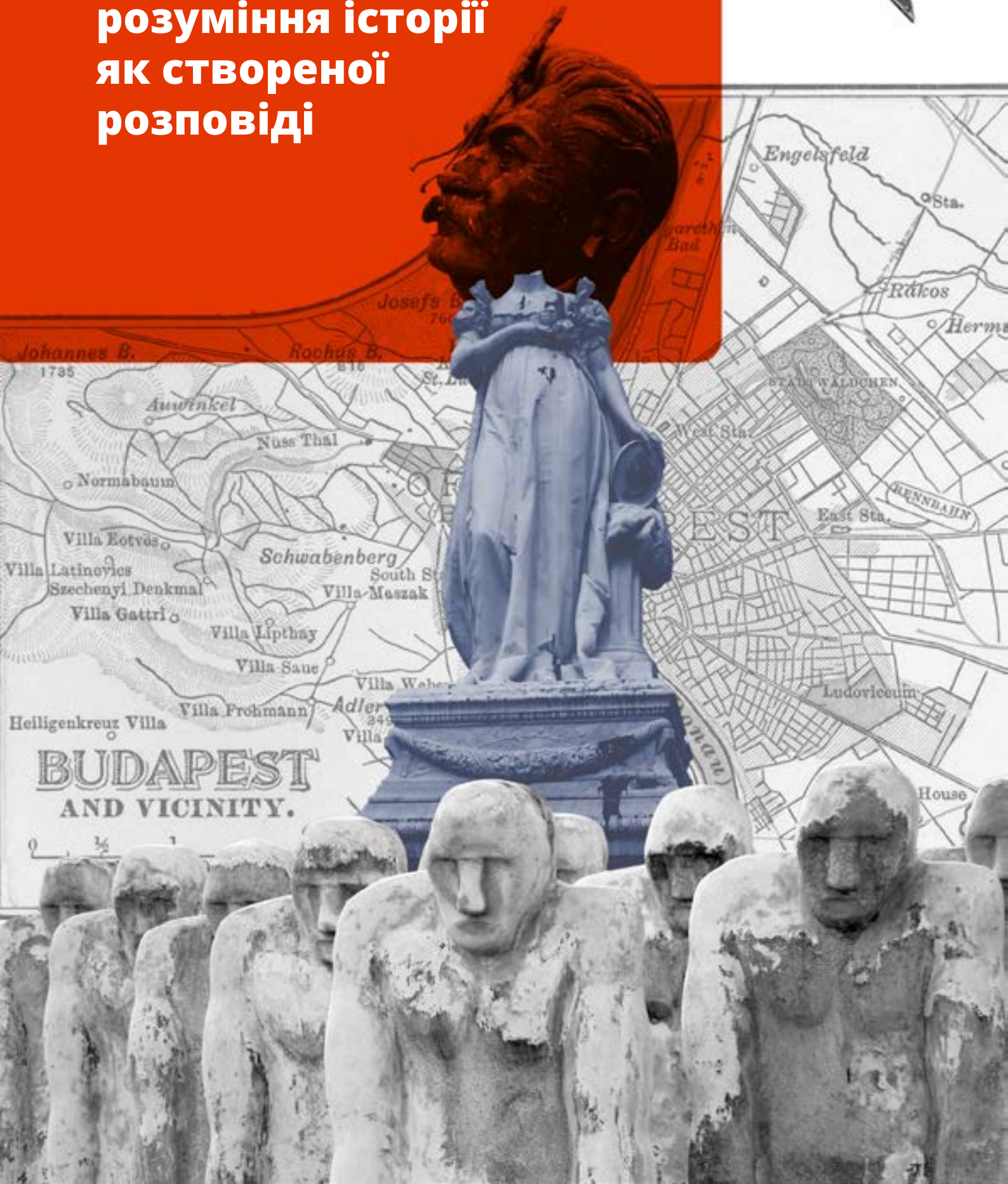


**Використання
коммеморативних
практик для
розуміння історії
як створеної
розповіді**



Джоанна Войдон



Джоанна Войдон - доцент університету у Вроцлаві (Польща) та завідувачка кафедри методики викладання історії та громадянської освіти. Вона є членом правління Міжнародного товариства з дидактики історії та головним редактором його наукового журналу - Journal of Research on History Didactics, History Education and History History (JHEC). Вона також є членом Керівного комітету Міжнародної федерації публічної історії.

Стратегія Джоанни «Використання комеморативних практик для розуміння історії як створеної розповіді» спонукає студентів аналізувати та деконструювати те, як згадують минуле у своєму населеному пункті, переглядаючи меморіальні дошки, пам'ятники та назви громадських просторів. Учням пропонується визначити, які повідомлення містять ці об'єкти пам'яті, ким, для кого і коли вони були сформульовані, кого виключено із згадування і з яких причин. Учні досліджують, як і чому ці комеморативні практики змінювались з часом, щоб усвідомити штучну природу представленого минулого у публічних просторах. Ця стратегія є інноваційним підходом до класних екскурсій - альтернативою відвідуванням, які, як правило,

мають на меті показати, яким було минуле, а не те, як розповідається про минуле. Стратегія є частиною книги «Думаючи про багатоетнічність» (Myśląc o wieloetniczności), заснованої на шести принципах історичного мислення, розроблених Пітером Сейшасом.

Цей опис застосування стратегії є одним з п'яти, створених у рамках проекту. Усі вони розроблені та перевірені вчителями для вчителів. Загальна мета програми «Обмін європейськими історіями» - допомогти молодим людям зрозуміти складність, багатозначність та транснаціональний характер європейської історії та визнати, як історія може залучити всіх до розуміння Європи. Щоб отримати додаткову інформацію, перейдіть на сайт sharingeuropeanhistories.eu.

КАТРЯ ТОМКО І СТІВЕН СТЕГЕРС

виконавчі редактори
від EUROCLIO

МАРЖОЛЕЙН ДЕЛВОУ І ХАННА ЗЕЛІНСЬКА

додаткові редактори
від EVENS FOUNDATION

ДАВІД СИПНЄВСЬКИЙ

дизайн і креативне керівництво



**Evens
Foundation**

Використання коммеморативних практик для розуміння історії як створеної розповіді

ДЖОАННА ВОЙДОН

Історія. навколо нас. Вона представлена у меморіальних дошках, монументах, будівлях, назвах публічних місць. Дана стратегія має на меті залучити учнів до міркувань про те, як створюється пам'ять про минуле, про те, чому воно представлене саме у такий спосіб, і що залишається без уваги.

ОГЛЯД НАВЧАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ

Ця стратегія заохочує учнів аналізувати та деконструювати те, як згадують минуле у їхньому місті / селищі, переглядаючи історичні меморіальні дошки, пам'ятники і назви публічних просторів, таких як вулиці, площі, будівлі та містечки/міста.

Учням буде запропоновано визначити, які повідомлення ці пам'ятні роботи/об'єкти надають, ким, коли і для кого вони були сформульовані, чиїм інтересам вони служать, хто виключений і чому вони виключені. Учні зможуть дослідити, як і чому ці пам'ятні/коммеморативні практики змінювались з часом. Наприклад, як змінювались назви вулиць чи які меморіальні дошки додавали, видаляли чи відновлювали - аби зрозуміти те, що історія в публічному просторі з різних причин конструюється та реконструюється.

Ця навчальна стратегія є інноваційним підходом до шкільних екскурсій, альтернативою відвідувань пам'ятних місць, під час яких зазвичай орієнтують на вивчення того, що таке минуле замість як розповідається про минуле.



ЯКИМИ Є МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРОПОНОВАНОЇ СТРАТЕГІЇ?

Ця стратегія має на меті показати, що історія, представлена в публічному просторі, та історія в ширшому плані є сконструйованим наративом, до якого слід підходити критично.

Вона розкриває, як історія сприймається поза межами шкільного класу та підручників, і спонукає учнів шукати різноманітність у представленні у спільній пам'яті окремих людей чи груп інтересів, які вже заслужили або можуть заслужити публічну увагу через меморіальні практики.

Ретельний аналіз та порівняння дозволяють знайти спільні риси, впливи та наднаціональні тенденції у політиці пам'яті. Одночасно учні можуть помітити делікатні, суперечливі розповіді чи питання та обговорити, як вони можуть бути пов'язані з громадськими місцями.

Що потрібно вчителю для реалізації пропонованої навчальної стратегії в класі?

КРОК 1. ПІДГОТОВКА МАТЕРІАЛІВ

А - Визначитесь з історичним місцем, яке ви будете аналізувати

Виберіть район у вашому місті / селищі / селі, де є значний набір меморіальних табличок / пам'ятників / будівель / назв публічних місць, які пов'язані з минулим. Спробуйте вибрати місце, де є кілька прикладів пам'яті про минуле, що знаходяться у відносній близькості одні від одних. Таку подорож можна організувати також як віртуальну екскурсію за допомогою Google Maps, StreetView або іншої програми.

В - Підготуйте базову інформацію про місце історичної пам'яті

Ознайомте з деякою довідковою інформацією про місце, об'єкт публічного простору, які ви запланували для аналізу учнями. Для допомоги учням можна поставити наступні запитання:

- Коли було створений цей об'єкт (меморіальна табличка, назва, монумент тощо) вшанування пам'яті?
- Хто його створив?
- З чиєї ініціативи було започатковано вшанування саме цієї події/історичної особи минулого?
- Які обставини призвели до створення цього прикладу пам'яті про минуле?
- Що саме (хто саме) відзначається цим місцем, об'єктом пам'яті?
- Даний об'єкт, місце пам'яті відображає місцеву, національну, міжнародну подію, особу чи поєднання усіх цих вимірів?
- Якої саме сфери суспільного життя (політика, культура, релігія тощо) стосується це публічне вшанування минулого?
- Які історичні періоди відображені у цьому публічному поминанні/вшануванні подій/діячів минулого?
- Чи відбувалися зміни у публічному вшануванні минулого? У зв'язку із чим? (Це особливо добре працює з назвами вулиць.)

КРОК 2. ВИКОРИСТАННЯ МАТЕРІАЛІВ У КЛАСІ/ ПІД ЧАС ЕКСКУРСІЇ

1. Діяльність напередодні екскурсії

Залежно від обсягу, виду та / або якості інформації, яка доступна на місці, учні можуть ознайомитись з історичним періодом, якому буде присвячені екскурсія, та її темою наперед. Це можна зробити за допомогою короткої лекції, відеокліпу або відкритої класної бесіди на тему пам'ятних подій в історії, які за розташуванням чи за певним історичним періодом мають стосунок до майбутньої екскурсії. Це дозволить учням порівняти дані, які вони отримали, свої попередні висновки чи загальне розуміння з об'єктами, які вони знайдуть у публічному просторі під час відвідування місця пам'яті / екскурсії.

2. Екскурсія

Учні вирушать на екскурсію пам'ятними місцями. Там вони будуть збирати інформацію про те, що спостерігають. Їх можна попросити записувати свої міркування, результати спостережень, роблячи нотатки або фотографуючи ці об'єкти. Може бути корисним створити робочий аркуш, який студенти можуть заповнювати під час екскурсії та посилатися на ці записи під час обговорення, що буде організовано після екскурсії.

Обговорення 1 після екскурсії

Попросіть учнів деконструювати комеморативну практику (спосіб вшанування минулого), які вони досліджували за допомогою навідних питань:

- Хто і коли встановив або назвав ці об'єкти пам'яті про минуле?
- Чому ці об'єкти пам'яті були розміщені у публічному просторі?
- Чиї погляди представляють ці об'єкти пам'яті про минуле?
- Який історичний період відображений у цьому об'єкті пам'яті?

- Для яких цілей служать ці об'єкти пам'яті про минуле?
- Чи змінювався/змінився цей об'єкт пам'яті про минуле із часом?

Це можливість для вчителя зрозуміти, які питання та проблеми потребують уваги або подальшого пояснення. Це також можливість звернутися до історії та пов'язаних з темою питань, які можуть бути делікатними, оспорюваними чи суперечливими. Учні мають зрозуміти вибірково побудований характер історичних наративів.

З ЯКИМИ ПЕРЕШКОДАМИ МОЖЕ ЗУСТРІТИСЯ ВЧИТЕЛЬ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЄЇ СТРАТЕГІЇ?

Організація екскурсії

Як і у випадку з будь-якою екскурсією, це трудомістка діяльність, яка вимагає організації, дисципліни та великої уваги. Крім того, деяким вчителям може бути важко визначити достатню кількість об'єктів бажаної якості / корисності в межах своєї місцевості. Можливим рішенням обох цих питань може бути організація віртуальної екскурсії, незважаючи на те, що особиста екскурсія є кращою.

Розуміння контексту

Учителі мають надати більший чи менший обсяг інформації до екскурсії, маючи на увазі попередні знання своїх учнів або й відсутність необхідного контексту для розуміння завдань екскурсії. Варто взяти до уваги, що можуть бути терміни та поняття, які потребують пояснення або спрощення, щоб зробити розповідь під час екскурсії доступною для всіх.

Спонування розуміння за допомогою питань

Деякі учні можуть бути здатними міркувати критично щодо минулого, представленого через об'єкти публічної пам'яті. Однак інші можуть потребувати навідних питань. Приклади таких питань надані у матеріалах.

ЯК ЗРОБИТИ ЦЮ НАВЧАЛЬНУ СТРАТЕГІЮ БІЛЬШ ІНКЛЮЗИВНОЮ?

Підтримка учнів з нижчою успішністю

- Вибирайте відносно прості пам'ятні об'єкти або коммеморативні практики для аналізу та / або представлення. Пам'ятники часто найкраще для цього підходять.
- Виберіть менше пам'ятних об'єктів / практик для аналізу або меншу кількість аспектів аналізу для розгляду.
- Призначте учням конкретні ролі в ході дослідження об'єкта / практики. Наприклад, учні із нижчим рівнем навчання можуть описувати запропонований/обраний об'єкт пам'яті, тоді як учні з вищим рівнем навчання можуть виступати у ролі дослідників.

Виклики, пов'язані з учнями високого рівня навчальних досягнень

- Під час екскурсії учнів можна попросити провести опитування перехожих про значення об'єктів пам'яті. Попросіть учнів обговорити спільне та відмінне у цих поясненнях.
- Організуйте додаткові заходи після екскурсії (див. *Додаткові - Варіанти 1 та 2*) та запропонуйте їм звернутися до більш делікатних тем, питань чи подій, які потребують додаткових досліджень.
- Доручіть більш глибокі дослідження минулого у пошуках подій або окремих людей, які вшановуються на місцевому чи національному рівні. Заохочуйте використання місцевих архівів або преси.
- Порівняйте коммеморативні практики в інших місцях, будь то порівняння взагалі способів вшанування минулого чи порівняння вшанування тих самих / подібних подій із тим, як це відбувається у їхньому населеному пункті.

Приклад реалізації даної навчальної стратегії

ВРОЦЛАВ

Вроцлав був містом, який неодноразово змінював свою державну належність протягом століть. Етнічний склад жителів Вроцлава також змінювався як поступово (наприклад, під впливом германізації середньовічного патриціату), так і різко (наприклад, в результаті повоєнного переміщення німців).

Пруські лідери та Третій Рейх підкреслювали німецький характер міста, тоді як лідери Польської Народної Республіки після Другої світової війни підкреслювали його польське походження. Після падіння Радянської імперії, на рубежі 20-го і 21-го століть, гаслом міста стало «Вроцлав - місце зустрічі». Нове керівництво прагнуло продемонструвати багатівікову різноманітність міста та висвітлити різну етнічну належність його мешканців у минулому.

На початку XXI століття на тротуарі на площі єпископа Нанкіра у Вроцлаві влаштували «Шлях історії». Розміщені там бронзові таблички символізують важливі події в історії міста. Час від часу додаються нові. Завдання учнів: проаналізувати існуючі таблички, визначити кому і чому їх автори надали перевагу, а що залишилася поза їх увагою; розробити виходячи з цього додаткові таблички, пояснивши свій вибір.

Додатковий допоміжний матеріал:

1000	запровадження єпископату	1000	перша залізниця на сучасній території Польщі
1241	монгольська навала	1241	будівництво Залу Століть
1242	встановлення Магдебурзького права	1242	падіння Вроцлавської фортеці і спустошення міста
1335	входження Вроцлава до королівства Богемія	1335	початок діяльності профспілкового руху "Солидарність"
1526	входження Вроцлава до Австрійської монархії Габсбургів	1526	Євхаристійний конгрес
1530	надання гербу з п'ятьма полями	1530	повінь тисячоліття
1720	заснування Вроцлавського університету	1720	Європейський футбольний чемпіонат УЕФА
1741	входження Вроцлава до Пруссії	1741	оголошення Вроцлава Європейською столицею культури
1793	повстання кравецьких підмайстрів проти кравецької гільдії Вроцлава	1793	проведення Всесвітніх ігор (мультиспортивні змагання)
1807	окупація Наполеонівською армією	1807	
1842		1842	перша залізниця на сучасній території Польщі
1842		1842	Вроцлав - Олава

ПРИКЛАД ЕКСКУРСІЇ

- Учні мають з'ясувати для кожної таблички:
- її зв'язок з політичною, соціальною, культурною чи економічною історією;
 - минуле якої етнічної групи відображено; частиною якої історії;
 - локальної, регіональної, національної чи міжнародної - є подія, якій присвячена табличка;
 - які зміни вона відображає;
 - які сфери життя таблички не відображають і чому.

800–907	Велика Моравія, Силезія	
907–985	Герцогство Силезії в Богемії	
985–1025	Герцогство Польське	
1025–1034	Польське королівство	
1034–1038	Герцогство Польське	
1038–1042	Герцогство Богемії	
1042–1076	Герцогство Польське	
1076–1079	Польське королівство	
1079–1138	Герцогство Польське	
1138–1173	Герцогство Силезії	
1173–1248	Герцогство Нижньої Силезії	
1248–1335	Герцогство Вроцлавське	
1335–1469	Королівство Богемія, Священна Римська імперія	
1469–1490	Угорське королівство	
1490–1620	Королівство Богемія, Священна Римська імперія	



1620–1742	Габсбурзька монархія, Священна Римська імперія	1742–1807	Королівство Прусія	1807	Перша Французька імперія	1807–1871	Королівство Прусія	1871–1918	Германська імперія	1918–1933	Веймарська республіка	1933–1945	Третій Рейх	1945–1952	Польська Республіка	1952–1989	Народна Республіка Польща	після 1989 р.	Республіка Польща
-----------	--	-----------	--------------------	------	--------------------------	-----------	--------------------	-----------	--------------------	-----------	-----------------------	-----------	-------------	-----------	---------------------	-----------	---------------------------	---------------	-------------------













ПРИКЛАДИ РОБОЧИХ АРКУШІВ



Политична/соціальна/культурна/економічна сфера	історія Польська/Чеська/Німецька/Єврейська/інші	Локальний/регіональний/національний/міжнародний вимір	Соціальні групи	Зміни

14 ВИКОРИСТАННЯ КОММЕМОРАТИВНИХ ПРАКТИК ДЛЯ РОЗУМІННЯ ІСТОРІЇ ЯК СТВОРЕНОЇ

	Політична/ соціальна/ акультурна/ економічна сфера	історія Польська/ Чеська/Німецька/ Єврейська/інші	Локальний/ регіональний/ національний/ міжнародний вимір	Соціальні групи	Зміни
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					

ВАРІАНТИ ВИКОРИСТАННЯ СТРАТЕГІЇ

Спосіб 1

Учні можуть представити власні пропозиції, що пояснюють можливі зміни існуючих пам'ятних об'єктів та комеморативних практик, беручи до уваги мінливі реалії сучасного світу, цінності, суспільні цілі тощо. Наприклад, вони можуть створити власну пам'ятну дошку чи пам'ятник(и), перейменувати вулиці чи площі в районі тощо та навести обґрунтування щодо розміщення їх у громадському просторі. Слід заохочувати включення багатьох перспектив минулого (наприклад, перспектив маргіналізованих груп).

- Як буде виглядати ваш пам'ятний об'єкт? Або, як назвати ваш варіант місця у публічному просторі?
- Чи запровадите ви меморіальну дошку/табличку з поясненням? Якщо так, що там буде сказано?
- Де ви розмістите цей пам'ятний об'єкт у публічному просторі? Чому ви обрали саме це місце?
- З якої причини цей пам'ятний об'єкт розміщений у публічному просторі?
- Чию точку зору представляє цей пам'ятний об'єкт?
- Який історичний період відображений у цьому пам'ятному об'єкті?
- Якій меті служить цей пам'ятний об'єкт?
- Чи міг цей пам'ятний об'єкт змінюватися з часом? Що саме могло на нього впливати?

Спосіб 2

Можна дати завдання у малі групи розробити пам'ятні практики в різні періоди часу. Наприклад, які пам'ятники вони поставили б на площі у 18, 19, 20, 21 столітті, щоб вони відображали домінуючі чесноти, політичні уподобання, новітні досягнення та політичні цілі конкретного суспільства.

Спосіб 3

Творчо-історичне завдання: запропонувати моделі меморіальних табличок, подібних до тих, які на площі Нанкіра у Вроцлаві, для власного міста / села / району, беручи до уваги переломні моменти та елементи наступності в його історії. Домовитися з місцевою владою про їх встановлення. Важливим аспектом такої роботи є прийнятність змісту табличок для місцевого населення та привабливість для туристів з різних країн.



Evens
Foundation

**Set in stone,
history blinds.
Set in motion,
it opens minds.**

HISTORY TEACHING MATTERS.

Find out how you can make a difference:

sharingeuropeanhistories.eu

An initiative of the Evens Foundation and EuroClio.

